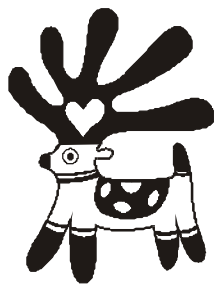

NUMER 2 (33)
KWIECIEŃ
2011

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JELONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK XII

Wiosna nadchodzi

Mimo kalendarzowej wiosny, prawdziwe nadejście tej długo wyczekiwanej pory roku nastąpi dopiero 16 kwietnia 2011 r., o godz. 10.00. Dlaczego? Dlatego, iż wówczas w Parku Etnograficznym nad Węgorapą – przy Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie rozpocznie się tegoroczne „Święto Wiosny”, z kiermaszem i przeglądem wielkanocnych widowisk obrzędowych. Wtedy „naprawdę” rozpocznie się wiosna!

„Rominczanie” z Dubeninek mają wprawę w przepędzaniu zimy. Fot. K. Dzurko-Piasecka/MKL

„Święto Wiosny” zostało wsparte finansowo przez Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich w Olsztynie. Dziękujemy!

Lista obecności

W XXXIV Przeglądzie Widowisk Obrzędowych „Święto Wiosny 2011” udział zapowiedzieli:

Zespoły:

♦ Dziecięca Grupa Teatralna ze Stradun

Kierownik zespołu: Jadwiga Gronek-Subota. Młodzi aktorzy wystawią „Wiosnę Martynki” – opowieść o przeżyciach dziewczynki związanych ze Zmartwychwstaniem Pańskim.

♦ Zespół Dziecięcy „Balbinka” z Nowej Wsi Etckiej

Kierownik zespołu: Wanda Kochanowska
W widowisku „Wiosna”, opracowanym muzycznie przez Emila Minkiewicza, zostanie przedstawione pożegnanie zimą oraz powitanie z gaikiem nadchodzącej wiosny.

♦ Zespół „Jarzębina” ze Stradun Kierownik zespołu: Anna Lubowicz

Zespół ze Stradun przedstawi widowisko „Wykupek Warmii i Mazur”.

♦ Zespół „Rominczanie” z Dubeninek

Kierownik: Bożena Buza
Członkowie zespołu przedstawią wielkopostny zwyczaj śpiewania „Gorzkich Żali”.

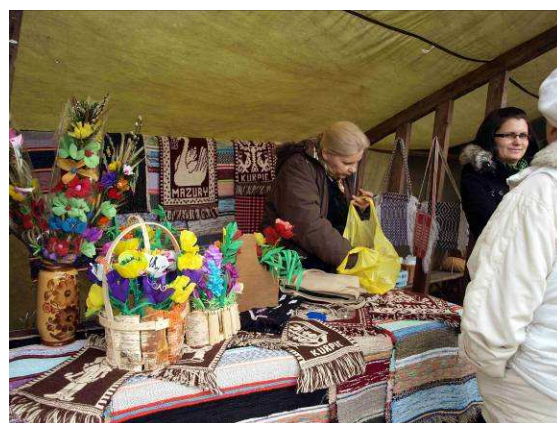
♦ Zespół „Straduniarki” ze Stradun

Kierownik zespołu: Irena Januszkiewicz
W „Wykupku” widzowie ujrzą wiejską izbę, w której gospodarze wraz z córką na wydaniu będą przyjmować śpiewaków proszących o wykupek.

Rękodzielnicy:

- **Anna i Stanisław Bałdygowie** (Mazuchówka) – tkactwo i plastyka obrzędowa,
- **Urszula Barszcz** (Węgorzewo) – palmy,
- **Barbara Bierć** (Kętrzyn) – koronka szydełkowa, biżuteria,
- **Małgorzata Cwalina** (Kętrzyn) – koronka szydełkowa, biżuteria,
- **Mieczysław Gajlewski** (Radzieje) – plecionkarstwo,

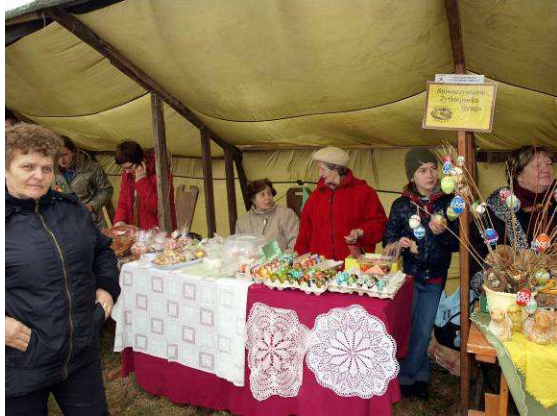
- **Katarzyna Herbaczevska** (Węgorzewo) – pieczywo obrzędowe,
- **Andrzej Hareza** (Talki) – rzeźba w drewnie,
- **Lidia Hrabek – Szkoła Podstawowa nr 2 – koło „Caritas”** (Węgorzewo) – palmy wielkanocne,
- **Urszula Kałębasiak** (Pozezdrze) – pi-sankarstwo,
- **Jarosław Kołodziejczyk** (Węgorzapa) – miód, świece z wosku, wyroby z drewna,

- **Tadeusz Koniuszaniec** (Węgorzewo) – rzeźba w drewnie,
- **Aleksandra Krasnoborska** (Węgorzewo) – biżuteria,
- **Adam Kuźma** (Giżycko) – garncarstwo,
- **Grażyna Lachowicz – pracownia ceramiczna „Ogniem malowane”** (Giżycko) – ceramika,
- **Dorota Lubacz** (Nowa Wieś) – pisanki, ikony,
- **Genowefa Madej** (Jakubowo) – plecionkarstwo,
- **Krystyna Moniuszko** (Węgorzewo) – kwiaty,
- **Irena Nestorowicz** (Kętrzyn) – pisanki, wyroby z filcu, biżuteria, rzeźba,
- **Józef Niewiński** (Kruklanki) – rzeźba,
- **Alicja Olszewska** (Pierkunowo) – koronka szydełkowa,
- **Krystyna Pisarska** (Kętrzyn) – koronka szydełkowa,
- **Anna Prokopczuk** (Giżycko) – pisanki, ikony,
- **Bolesław Racis** (Jasionowo) – ser „Macierzka”, meble,

- **Elżbieta Rafalska** (Lidzbark Warmiński) – koronka igłowa, przetwory i pieczywo regionalne, pisanki,
- **Maria Różańska** (Kętrzyn) – koronka szydełkowa, haft krzyżykowy,
- **Stowarzyszenie „Głos Puszczy Rominckiej”** (Dubeninki) – rękodzieło artystyczne, regionalne kulinaria związane z okresem wielkanocnym,

- **Stowarzyszenie „Żytkiejmska Struga”** (Żytkiejmy) – rękodzieło,
- **Danuta Śniechowska – Biskupiecki Dom Kultury – Dom Pracy Twórczej SORBOMA** (Biskupiec) – palmy, pisanki, ceramika,
- **Irena Truchanowicz** (Węgielsztyn) – patchwork,
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** (Olszewo Węgorzewskie) – rękodzieło,
- **Ewa Walendziak** (Elk) – koronka szydełkowa,
- **Sylwia Włodarczyk-Ostrowska** (Słupy) – pieczywo obrzędowe, miód, wyroby z wosku pszczelego,
- **Janina Wierzbicka** (Szabruk) – wycinanki, palmy, koronki, hafty,
- **Elżbieta Wojczulanio** (Pilnik) – pisanki, baranki,
- **Anna Wojda** (Wronka) – pisanki, obrazy na drewnie,
- **Krystyna Wołkowska** (Kętrzyn) – haft, biżuteria,
- **Genowefa Wójcik** (Guja) – pisanki wyszywane haftem krzyżykowym,
- **Jarosław Zakrzewski – Piekarnia Łyse** (Łyse) – pieczywo kurpiowskie,
- **Wiesław Zawistowski** (Dywity) – garncarstwo.

Na podstawie ankiet zestawiała M. Stępiak

Pisanki gliniane

Współcześnie nie jesteśmy w stanie wyobrazić sobie Świąt Wielkanocnych bez pisanek – symbolu odradzającego się po długiej zimie życia, a jednocześnie zmarłych wstającego Chrystusa. Korzenie tych wierzeń pochodzą z czasów pogańskich, jednak zostały schryścianizowane.

We wczesnym średniowieczu na ziemiach polskich zamieszkiwanych przez Słowian spotykano pisanki gliniane, będące jednocześnie grzechotkami – w ich pustych wnętrzach umieszczano niewielkie kamyki. Wielkością i kształtem przypominały zazwyczaj jaja kurze, a ich powierzchnie były pokryte barwnym szkliwem. Znanych jest kilka typów „wzorków”, najczęściej jednak pisanki były zdobione ornamentem przypominającym rybie łuski. Występował również motyw esowatych łuczków oraz linii geometrycznych. Ornament zazwyczaj w jednym kolorze (żółty, czerwony, czerwono-brunatny, brązowy, czarny) наносzony był na kontrastujące tło (białe, brązowe, zielone, zielono-żółte, niebiesko-zielone).

Do dnia dzisiejszego nie została jednoznacznie rozstrzygnięta funkcja tego typu przedmiotów ani ich miejsce wykonania.

Uważa się, iż mogły to być zabawki, ale znacznie częściej wskazywana jest funkcja kultowa – przedmioty te często odkrywano w grobach (symbolika jaja czy też grzecho-

tanie, odstraszaające demony). Gliniane, szklwione pisanki najczęściej wiązane są z Rusią Kijowską, skąd miały być eksportowane do innych krain słowiańskich. Ostatnie badania wskazują jednak, iż nie wszystkie tego typu zabytki są importami, a wzorując się na nich być może powstały lokalne pisanki, m.in. na Wolinie (X w.) czy w Kruszwicy (XII-XIII w.). Z terenu państwa piastowskiego największe skupiska znalezisk glinianych pisanek pochodzą z Wielkopolski, Kujaw i Ziemi Chełmińskiej, choć były również znajdowane m.in. na Pomorzu Zachodnim i Śląsku.

Wykorzystano: K.W. Ślusarski, *Wczesnośredniowieczne pisanki i grzechotki gliniane z ziem polskich. Próba typologii*, w: *Hereditatem Cognoscere*, Warszawa 2004.

Jerzy Łapo

Warto być, warto zobaczyć

do końca kwietnia – „Ze zniszczonych Mazur” - wystawa ze zbiorów Towarzystwa Miłośników Twierdzy Boyen w Giżycku.

do końca kwietnia – „Ceramiczna rzeźba figuralna” – wystawa ze zbiorów własnych MKL.

do końca kwietnia – „Prasa i wydawnictwa niezależne na Warmii i Mazurach 1980-1989” – ekspozycja z IPN w Olsztynie.

28 kwietnia, godz. 16.30 – Studium Wiedzy o Regionie – spotkanie z prezesem Fundacji im. Króla Stanisława Leszczyńskiego „QUOMODO” Wojciechem Edwardem Leszczyńskim, promocja książki o Marii Leszczyńskiej, królowej Francji oraz wykład Krystyny Jarosz „Pobyty króla Stanisława Leszczyńskiego w Węgorzewie”.

30 kwietnia – otwarcie poplenerowej wystawy malarstwa Grupy Kontrast.

maj – wystawa prac sekcji plastycznej słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Węgorzewie.

do końca maja – „Kapliczki, figury i krzyże przydrożne Nadpilicza” w fotografii Piotra Wypycha.

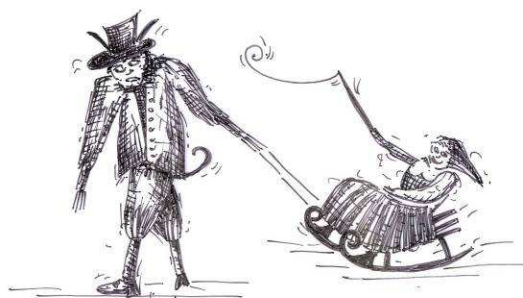
13 maja – otwarcie wystawy biograficznej o Walterze von Sanden – ekspozycja z Muzeum Prus Wschodnich w Lüneburgu.

21 maja – konferencja „Polacy w Obwodzie Kaliningradzkim”, w ramach obchodów Dni Kultury Polskiej w Obwodzie Kaliningradzkim, Kaliningrad.

27-29 maja – X Dni Kultury Polskiej w Obwodzie Kaliningradzkim, Czerniachowsk, Oziersk.

1 czerwca – otwarcie wystawy lalek połączone z warsztatami rękodzielniczymi prowadzonymi przez Marię Kazancewą z Czerniachowska.

11 czerwca – Mistrzostwa Świata w Letnim Ciągnięciu Sanek 2011. Plenerowa zabawa dla całych rodzin. Wstęp wolny!

17-19 czerwca – ogólnopolska konferencja naukowa „Niematerialne dziedzictwo kulturowe – identyfikacja – dokumentacja – ochrona i interpretacja – pojęcia – poglądy”.

lipiec – wystawa malarstwa i rzeźby Marty Tomaszewskiej-Gruszki i Joanny Gugały.

2 lipca – otwarcie wystawy fotografii „Przyroda Warmii i Mazur” ze zbiorów Muzeum Przyrody oddział Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

2 lipca – VI Regionalny Festiwal Kultury Łowickiej.

5 sierpnia – otwarcie wystawy „Madonny w sztuce ludowej” ze zbiorów Muzeum Polskiej Sztuki Ludowej w Otrębusach.

5-6 sierpnia – VI Festival Węgorapa Folk Music.

5-7 sierpnia – XXXIV Międzynarodowy Jarmark Folkloru.

Numer 33 „Pod Jelonkiem” do życia powołali: Katarzyna Dzurko-Piasecka, Beata Gruszka, Krystyna Jarosz, Jerzy Łapo i Małgorzata Stępiak.

Aktualności: www.muzeum-wegorzewo.pl